

Museum Swaensteyn Jaarverslag over 2015



Museum Swaensteyn Kunst & Cultuur aan de Vliet

Inleiding

2015 was een jaar waarin Museum Swaensteyn nadacht over de toekomst. Nadat het museum in 2014 na een roerige periode voorzichtig was opgekrabbeld, haar naam had gewijzigd en een tentoonstellingsprogramma had opgezet, zijn in 2015 wezenlijke stappen gezet met het oog op de langere termijn. Ook werden er meerdere succesvolle tentoonstellingen en andere activiteiten georganiseerd. Samen met diverse partners presenteerde Museum Swaensteyn zes tentoonstellingen: *De burgemeester Verzamelt. De collectie Leidschendam-Voorburg*, *De openbare restauratie van Albert Termotes drie kerkbeelden*, *70 Jaar Vrede en vrijheid*, *Frans Brouwer. De oorlog in strips*, *Museum Swaensteyn pakt uit!*, *Piet Klaarhamer. Leerling van Berlage, leermeester van Rietveld*.

Met als deze tentoonstellingen wist Museum Swaensteyn de lokale en regionale pers te halen. Er stonden grote artikelen in onder meer het AD, De Telegraaf, de Voorburgse Courant/De Leidschendammer, Het Krantje en er was aandacht voor Swaensteyn bij RTV Midvliet en RTV West.

Het in 2014 ingezette traject van professionalisering is in 2015 voortgezet. Dat is te mede te danken aan de financiële inzet en betrokkenheid van Fonds 1818, dat begin 2014 heeft toegezegd Museum Swaensteyn gedurende drie jaar financieel te steunen. Met de middelen van het Fonds is ingezet op professionalisering van het museum en het ontwikkelen van tijdelijke en duurzame presentaties. Ook de ontwikkeling van het cultureel ondernemerschap op Swaensteyn was dit jaar een speerpunt. Bestuur en directie zijn Fonds 1818 veel dank verschuldigd en kijken uit naar de samenwerking in 2016.

In 2015 is er door het bestuur en de directie opnieuw sterk geïnvesteerd in de contacten met de gemeente Leidschendam-Voorburg: het college van B & W, de gemeenteraad en het ambtenarenapparaat. De in 2013 opgestelde gemeentelijke Cultuurvisie heeft geleid tot het benoemen van Museum Swaensteyn als lokaal Erfgoedpodium. Op basis van de in opdracht van de gemeente bij Museum Swaensteyn en Huygens' Hofwijck uitgevoerde quick scan is er een bescheiden bedrag aan eenmalige extra subsidie voor beide musea beschikbaar gekomen voor de jaren 2015-2018. In goed overleg hebben beide musea afspraken gemaakt over de verdeling van die subsidie. Bestuur en directie zien dit verdere proces met vertrouwen tegemoet. Ook werd in 2015 door de gemeente de knoop doorgehakt over de aanvraag van het museum voor de subsidiëring van een lokaal VVV-punt. In het voorjaar van 2016 zal dit worden gerealiseerd. Dat, en de inspanningen die in samenwerking door de gemeente en tal van belanghebbenden worden gedaan om het historische centrum van Voorburg - in het voorjaar van 2016 om te dopen in Huygenskwartier Voorburg – beter in de markt te zetten zijn positieve ontwikkelingen.

Het bestuur van Museum Swaensteyn is in 2015 vernieuwd. De door het vertrek van Johan Kunst en Marianne van Ruiten opengevallen plekken zijn ingenomen door Gilbert Croqué en Rik van Koetsveld. Gilbert Croqué heeft de taak van penningmeester op zich genomen, Rik van Koetsveld is gevraagd vanwege zijn ruime museale ervaring. De samenstelling van het bestuur is nu zodanig dat ieder bestuurslid vanuit zijn of haar eigen specifieke deskundigheid en ervaring een toegevoegde waarde vormt.

Het bestuur heeft zich in 2015 ook formeel achter de Governance Code voor culturele instellingen geschaard.

Museum Swaensteyn ziet voor zichzelf een rol weggelegd als aanjager en coördinator op het gebied van Kunst & Cultuur in Leidschendam-Voorburg. Bestuur en directie zijn verheugd dat de gemeente steeds meer bereid lijkt daarin mee te gaan en mede de voorwaarden daarvoor te scheppen. Dat betekent dat er weer geïnvesteerd moet worden in Kunst & Cultuur en in Museum Swaensteyn.

Wang Choy, voorzitter bestuur Stichting Historisch Museum Leidschendam-Voorburg
Janelle Moerman en Peter van der Ploeg, directie Museum Swaensteyn

Collectie

Vernieuwing museale presentaties

De in 2014 gerealiseerde vernieuwing van de museale presentaties is in 2015 aangevuld met een nieuwe bebording. Het merendeel van de kunstwerken en andere objecten die worden tentoongesteld is voorzien van basale informatie. In 2016 zal dat worden uitgebreid met zaalpapieren en een audioguide.

Het streven is om in de informatie die de bezoeker van het museum wordt aangeboden meer gelaagdheid aan te brengen. Ook wordt de buitenruimte, het Huygenskwartier Voorburg, nadrukkelijker bij het museum betrokken. Er zal een nieuw aanbod aan combinerend rondleidingen voor het museum en het oude centrum worden ontwikkeld. Ter voorbereiding hiervan is in 2015 een groepje van zes vrijwilligers opgeleid tot rondleider/gids.

Het in het jaarverslag over 2014 aangekondigde voornemen om de presentatie in de Romeinenkamer te vernieuwen is uitgesteld. Dat is het gevolg van de mogelijke verhuizing van het museum naar Huize Swaensteyn in de nabije toekomst. Voor de nieuwe Romeinenpresentatie is in 2015 wel subsidie aangevraagd bij de Erfgoedlijn Limes van de provincie Zuid-Holland. Die aanvraag is in het verslagjaar gehonoreerd.

Beheer en behoud

De collectie van Museum Swaensteyn is in 2015 verder onderzocht, geïnventariseerd en geregistreerd. Ook is er onderzoek gedaan naar de collectie in het kader van verschillende tentoonstellingen. Museum Swaensteyn ontvangt jaarlijks veel verzoeken van het publiek om informatie over objecten of de geschiedenis van Leidschendam-Voorburg. De collectievrijwilligers zetten zich met de directie in om op al deze vragen een antwoord te geven.

In het verslagjaar is tevens door een groepje vrijwilligers van de werkgroep Collectie, onder leiding van de directie, de gehele collectie doorgelicht. Dit project had tot doel te beoordelen welke objecten thuishoren in de museale collectie en welke zouden kunnen worden afgestoten. Het afstoten heeft geen prioriteit – dat wil zeggen, er zijn op dit moment belangrijker prioriteiten – maar kan op basis van dit project in de toekomst worden uitgevoerd. Vanzelfsprekend zal hierbij dan de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO) worden gehanteerd.

Als spin-off van dit project is een dwarsdoorsnede van de collectie, onder de titel 'Museum Swaensteyn pakt uit', gedurende de zomer aan het publiek getoond.

Aanwinsten

In het verslagjaar zette Museum Swaensteyn de inspanningen voort op weg naar de aankoop van een reeks van vier schilderijen uit de voormalige collectie van prinses Marianne. Sinds het vroege voorjaar van 2015 is in de Mariannekamer van Museum Swaensteyn een bijzondere reeks schilderijen te zien. Het is een serie van vier portretten van apostelen, geschilderd in Italië omstreeks het midden van de zeventiende eeuw. Ze zijn afkomstig uit de

voormalige collectie van prinses Marianne. De portretten worden getoond ter ondersteuning van de in 2014 ingezette fondsenwerving voor de aankoop van de reeks.

Prinses Marianne (1810-1833) was een dochter van koning Willem I. Zij trouwde in 1830 met haar neef Albert van Pruisen, een gearrangeerd huwelijk. Aan het einde van de jaren veertig verliet Marianne haar echtgenoot en vestigde zich met haar geliefde, Johannes van Rossum, in Rome. Daar legde zij een omvangrijke kunstverzameling aan, met als hoogtepunt de vier apostelportretten. Omstreeks dezelfde tijd kocht Marianne in Voorburg de buitenplaats Rusthof, wat haar eigenlijke thuis zou worden.

Het verhaal van prinses Marianne is van oudsher een van de speerpunten in de collectie en de permanente presentatie van Museum Swaensteyn. Het museum beschikt over unieke objecten van Marianne, maar sommige aspecten van haar levensverhaal kunnen tot nu toe niet worden belicht. Dat geldt zeker voor haar activiteiten als kunstverzamelaar. De serie van vier apostelportretten zou deze lacune op een indrukwekkende wijze opvullen.

Prinses Marianne was sterk religieus ingesteld, het geloof speelde een belangrijke rol in haar leven. In Voorburg is dat bijvoorbeeld te zien aan de manier waarop ze de Oude Kerk in de Herenstraat op allerlei manieren steunde. De vier apostelportretten moeten, naast hun artistieke belang, ook een inhoudelijke betekenis voor haar hebben gehad. Ze heeft de schilderijen altijd bij zich gehouden.



Onbekende Italiaanse Caravaggist, omstreeks het midden van de zeventiende eeuw
De apostel en evangelist Mattheus
De apostel Jacobus de Meerdere
De apostel Simon Zelotes
De apostel Johannes Thaddeus
Niet gesigneerd, niet gedateerd; Olieverf op doek, 74,5 x 57 cm

De schilder van de vier portretten van apostelen is niet bekend. De stijl is die van de vroeg-zeventiende-eeuwse schilder Michelangelo da Caravaggio: krachtige kleuren, een vrij sterk chiaroscuro, figuren die 'krap' in het vlak zijn geplaatst. Het Caravaggisme was gedurende de hele zeventiende eeuw gewild bij verzamelaars, wat een verklaring is voor het grote aantal schilderijen in die stijl.

Bruikleenverkeer

Voor verschillende tentoonstellingen werden objecten in bruikleen verkregen. Ook gaf Museum Swaensteyn zelf een aantal objecten in tijdelijke bruikleen, bijvoorbeeld aan het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden.

Publiek en activiteiten

Museumbezoek

Museum Swaensteyn ontving in 2015 4.803 bezoekers. Dit betreft individueel museumbezoek, deelnemers aan rondleidingen, lezingen en activiteiten. Het museum streeft naar verhoging van de bezoekersaantallen en heeft dat als hoofddoel meegenomen in de toekomstvisie waarvoor dit jaar de eerste stappen zijn gezet. Vooral het aantal betalende bezoekers zal de komende jaren moeten stijgen. Daartoe wordt intensiever samengewerkt met Huygens' Hofwijck en andere cultuurpartners maar ook met MKB Leidschendam-Voorburg. Swaensteyn en Hofwijck gaan samenwerken op het gebied van tentoonstellingen en gaan in de toekomst combikaarten aan bezoekers aanbieden. Ook de opening van het lokale VVV-punt in Museum Swaensteyn, voorzien voor het voorjaar van 2016, zal de toeloop hopelijk doen toenemen.

Voor de individuele bezoeker was Museum Swaensteyn geopend op woensdag, donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag van 13.00 tot 17.00 uur. Het museum streeft ernaar de openingstijden in de toekomst te verruimen. Groepen konden ook op andere tijden op aanvraag terecht.

Tentoonstellingen

In 2015 waren er zes tijdelijke tentoonstellingen te zien in Museum Swaensteyn.

Tot 22 februari

De Burgemeester Verzamelt. De Collectie Leidschendam-Voorburg

De opmerkelijk rijke kunstcollectie van de gemeente Leidschendam-Voorburg werd getoond in de tentoonstelling *De Burgemeester Verzamelt. De Collectie Leidschendam-Voorburg*. Speciaal voor de tentoonstelling werd een film gemaakt met drie burgemeesters van Leidschendam-Voorburg: de huidige burgemeester Hans van der Sluijs en de voormalig burgemeesters Michiel van Haersma Buma en Bas Eenhoorn. Het filmpje werd gemaakt door Jacques van Herten en was te zien bij RTV Midvliet én werd getoond in de presentatie. Met de tentoonstelling gaf Museum Swaensteyn de gemeentelijke kunst - die eigenlijk van ons allemaal is - tijdelijk terug aan de inwoners van Leidschendam-Voorburg. Kunst die normaal gesproken bij de ambtenaren boven het bureau hangt of die zich bevindt in de kamer van de griffie hing in het museum. De collectie is divers, spannend en kleurrijk. Van Haagse School tot hedendaagse kunst, van de sculpturen van Aart van den IJssel tot de dorpsgezichten van Paulus Constantijn La Fargue. De gemeentelijke kunstverzameling ontmoette in de presentatie de collectie van Museum Swaensteyn. De tentoonstelling werd feestelijk geopend door wethouder Frank Rozenberg van de gemeente Leidschendam-Voorburg.

Restauratie van 4 t/m 29 maart, presentatie van 4 maart t/m 12 april

Publieke restauratie drie kerkbeelden Albert Termote

Vanaf 4 maart werden de drie kerkbeelden van Albert Termote die het museum in december 2014 verwierf gerestaureerd. De beelden zijn weliswaar gaaf bewaard gebleven, maar na bijna honderd jaar vertoonden ze tal van kleine beschadigingen en heeft ook de walm van kaarsen een bruine aanslag achtergelaten. De restauratie was een openbare restauratie: ze

vond plaats in de Termotezaal. Steenbeeldhouwer en restaurator Paul van Laere was op woensdag, donderdag en vrijdag tijdens openingsuren van het museum aan het werk. De bezoeker van het museum kon dat proces van dichtbij volgen. Ook beantwoordde Paul van Laere tal van vragen van het publiek. In een kleine presentatie werd de behandeling toegelicht. Tevens toonde het museum gedurende de behandeling het overige werk van Termote uit de collectie en was een gefilmd interview met hem te zien dat de BRT in 1967 maakte. Na voltooiing van de restauratie werden de beelden nog twee weken in de setting van het atelier getoond.

Van 9 mei t/m 28 juni

De oorlog in strips

&

70 Jaar Vrede en Vrijheid

Vanaf 9 mei waren er in Museum Swaensteyn twee bijzondere tentoonstellingen over het leven in Voorburg en Leidschendam tijdens de Tweede Wereldoorlog te zien.

In 'De oorlog in strips' stonden de 33 stripverhalen centraal waarin de Voorburgse tekenaar Frans Brouwer in 1944 en 1945 de oorlog in beeld bracht. Brouwer was geen striptekenaar van beroep, maar technisch tekenaar bij de firma Siemens in Den Haag. Op 18 april 1944 tekende hij zijn eerste strip, op 10 mei 1945 de laatste. Na de oorlog trok het manuscript, dat Brouwer de titel 'Krabbels en Klodders in bezettingstijd' had gegeven, de aandacht van Lou de Jong, indertijd directeur van het RIOD. Deze noemde het in 1951 'een werk van unieke waarde'. Hij schreef aan Frans Brouwer: 'Ik ken geen werkstuk, dat geslaagder is dan het uwe en dat betere voorbeelden bevat van onvervalste humor uit de bezettingstijd'. In de tentoonstelling was voor het eerst een groot deel van het originele, tijdelijk losbladige manuscript te zien zijn. Daarnaast waren documenten over het manuscript en de totstandkoming te zien zijn, evenals een selectie van de mooiste werken uit het artistieke oeuvre van Frans Brouwer. Deze tentoonstelling kwam tot stand op initiatief van Museum Swaensteyn, in nauwe samenwerking met de erven Frans Brouwer en het NIOD, Amsterdam. Tijdens de tentoonstelling werd bekend dat de erven Frans Brouwer hadden besloten het manuscript aan het NIOD te schenken. Die overdracht vond plaats in december 2015, in aanwezigheid van de directie van het museum.

In '70 jaar Vrede en Vrijheid' werd het verhaal verteld van de inwoners van Leidschendam en Voorburg die in de oorlog door de oorlogsomstandigheden zijn omgekomen. Hun namen staan sinds enkele jaren vermeld op het Monument voor Vrede en Vrijheid in Park Sijtwende, nu kregen zij ook een gezicht. De Historische Vereniging Voorburg heeft in het kader van het project 'Verteld Verleden' de omstandigheden in kaart gebracht waaronder ieder van deze mensen het leven liet. Dat zijn indringende, soms verbijsterende verhalen, die zijn samengebracht in een prachtig boek. Deze tentoonstelling kwam tot stand in nauwe samenwerking met de Historische Vereniging Voorburg.

Van 4 juli t/m 6 september

Swaensteyn pakt uit

De zomerpresentatie in Museum Swaensteyn had een bijzonder karakter. Het museum toonde namelijk voor het eerst niet alleen de top van de collectie, het mooiste en meest bijzondere, maar ook een ruime selectie uit de 'winkeldochters', de objecten die tot nu toe

niet of nauwelijks werden getoond. Door op deze manier de depots open te stellen kreeg de bezoeker een goed beeld van de veelsoortigheid van de verzamelingen.

Deze presentatie hing samen met een project waaraan Museum Swaensteyn is begonnen. Voor het eerst in de ruim zestig jaar van haar bestaan werd de gehele collectie kritisch tegen het licht gehouden. De vele duizenden schilderijen, tekeningen, prenten, sculpturen en andere objecten werden beoordeeld op hun artistieke kwaliteit, op hun historisch belang en op hun band met Voorburg, Leidschendam en Stompwijk. Dat wat niet aan de criteria beantwoord, zal op een later moment volgens de daarvoor geldende leidraad worden afgestoten. Tijdens dit proces scherpte het museum ook haar doelstellingen met betrekking tot de collectie aan.

Van 12 september t/m 25 oktober

Piet Klarhamer, de leermeester van Gerrit Rietveld

In het landhuis Arendshoeve aan het Oosteinde 34 in Voorburg ontstond in de jaren 1919-1920 een bijzonder interieur: de slaapkamer voor Wim en Cees Bruynzeel, de twee jonge zonen van Cornelis Bruynzeel sr., industrieel en oprichter van de gelijknamige timmerfabriek. Het meubilair voor de slaapkamer werd ontworpen door Piet Klarhamer, de opvallende kleurstelling – de meubels in zwart en rood, de wanden in de kleuren van De Stijl – was het werk van Vilmos Huszar. De slaapkamer bevindt zich thans in de collectie van het Gemeentemuseum Den Haag en wordt beschouwd als een van de belangrijkste interieurs uit de Nederlandse kunstnijverheid.

Ter gelegenheid van de Open Monumentendag 2015, die als thema heeft Kunst & Ambacht, organiseerde Museum Swaensteyn in samenwerking met het bestuur van de OMD Leidschendam-Voorburg een tentoonstelling over Piet Klarhamer als ontwerper van meubels. Familieleden van Piet Klarhamer stelden hiervoor genereus hun door Klarhamer ontworpen erfstukken beschikbaar, terwijl het Gemeentemuseum een recente reconstructie van de jongensslaapkamer uitleende. De tentoonstelling 'Piet Klarhamer, de leermeester van Gerrit Rietveld' liet in vogelvlucht de artistieke ontwikkeling zien van Klarhamer's oeuvre aan meubelstukken.

Erfgoedpodium Leidschendam-Voorburg

In de in 2013 opgestelde gemeentelijke Cultuurvisie werd Museum Swaensteyn benoemd tot het gemeentelijke Erfgoedpodium: Daarover staat in de Cultuurvisie: "Museum Swaensteyn heeft een belangrijke functie binnen het erfgoed: er komen activiteiten die onze gezamenlijke geschiedenis en onze identiteit met elkaar verweven. Ook is er ruimte voor tentoonstellingen, lezingen, cursussen, informatie en rondleidingen (...) En samenwerking met citymarketing, de evenementen en arrangementen, recreatie en toerisme: dat ligt bij het Erfgoedpodium voor de hand".

In 2015 heeft Museum Swaensteyn het Erfgoedpodium gestalte gegeven, in samenwerking met negentien organisaties en instellingen die zich bezighouden met geschiedenis, cultuurhistorie en erfgoed.

Het Erfgoedpodium heeft een tweeledig karakter: Museum Swaensteyn functioneert als fysiek 'huis' en penvoerder van het Erfgoedpodium, anderzijds is het Erfgoedpodium een overlegplatform waarin de erfgoedpartners kunnen deelnemen. Hoofddoel van het

Erfgoedpodium is om (cultureel) erfgoed en geschiedenis in onze gemeente onder zo breed mogelijke aandacht te brengen: zowel bij de eigen inwoners als bij potentiële bezoekers/toeristen van buiten de gemeente als onderdeel van het toeristisch recreatief aanbod.

In de oprichtingsfase zijn de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- 1) Iedere cultuurpartner behoudt zijn eigen zelfstandigheid. Gezamenlijk versterken wij elkaar maar de identiteit van iedere partner blijft bewaard.
- 2) Initiatieven die door de partners individueel of in samenwerking worden ontwikkeld, kunnen via het podium ondersteund worden met advies bij promotie, marketing en fondsenwerving. Ervaringen worden gedeeld via best practices. Nieuwsbrieven worden, waar mogelijk en zinvol, gedeeld.
- 3) Het Erfgoedpodium kan functioneren als aanspreekpunt voor gezamenlijke projecten richting de gemeente, provincie Zuid-Holland (erfgoedlijnen: Landgoederenzone, Trekvaarten en Limes) en andere stakeholders.
- 4) Het Erfgoedpodium stimuleert gezamenlijkheid bijvoorbeeld door middel van een themajaar. Rode draad/thematisch werken.
- 5) Het Erfgoedpodium moet herkenbaar zijn, ook voor het brede publiek. Dat kan via uitingen op websites, folders, plattegronden, interviews/persberichten.
- 6) Het Erfgoedpodium haakt aan bij platform www.eropuitinleidschendamvoorburg.nl. Er worden gezamenlijke arrangementen samengesteld, deze worden via dit platform aangeboden. Er komt een toeristische/erfgoedkalender. In dat kader wordt er naar gestreefd om op korte termijn in Museum Swaensteyn een VVV steunpunt te realiseren, zo mogelijk met een (onbemande) dependance bij de Sluis.
- 7) Educatie is voor veel partners in het Erfgoedpodium een essentieel beleidspunt. Wij streven naar onderlinge samenwerking.

Het Erfgoedpodium kwam in 2015 vijf keer bij elkaar voor overleg. Eind 2015 waren de volgende instellingen lid: Museum Swaensteyn, Huygens' Hofwijck, Houtzaagmolen De Salamander, Molen De Vlieger, Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg, Erfgoed Leidschendam, Stichting Open Monumentendag, Historische Vereniging Voorburg, Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg, Stichting "Mooi Voorburg", Bibliotheek aan de Vliet, Gemeente Leidschendam- Voorburg, Stichting Vrienden van het Carillon, Begraafplaats Wilsveen, Boerderij Essesteijn, Oude Kerk Voorburg.

Uit de groep is een kerngroep samengesteld die de vergaderingen voorbereidt. Hierin hebben de volgende partijen zitting: Museum Swaensteyn, Huygens' Hofwijck, Houtzaagmolen De Salamander, Molen De Vlieger, Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg.

Romeinen aan de Vliet

In 2015 heeft de directie van Museum Swaensteyn een ambitieus project op de rails gezet: Romeinen aan de Vliet. Hierin gaat Museum Swaensteyn in samenwerking met de gemeente Leidschendam-Voorburg en de gemeente Voorschoten aan de slag om het volgende te realiseren:

- 1) Planontwikkeling voor een betere beleving van Forum Hadriani en het Kanaal van Corbulo;
- 2) Fysieke presentatie Forum Hadriani en Romeinen aan de Vliet in Museum Swaensteyn;
- 3) Website en digitale ontsluiting van archeologische informatie over de Romeinen in Leidschendam-Voorburg en Voorschoten voor een breed publiek.

Tweeduizend jaar geleden was Forum Hadriani op het vasteland van Europa de meest westelijke stad van het Romeinse rijk. De stad, gelegen op het huidige grondgebied van Voorburg, bezat een badhuis, een tempelcomplex en een bestrate hoofdweg. Er werden markten gehouden, er was een haven en er was een wal die de importantie van de stad weerspiegelde.

Op dit moment zijn Forum Hadriani en het Kanaal van Corbulo niet duidelijk zichtbaar. Er is veel informatie beschikbaar maar die is niet toegankelijk voor het publiek. De waardevolle archeologische restanten van Forum Hadriani bevinden zich onder het huidige rijksmonument Park Arentsburg in Voorburg. Dat wil zeggen onder de grond, bezoekers zien er niets van.

Museum Swaensteyn neemt nu, ondersteund door de gemeente Leidschendam-Voorburg en de gemeente Voorschoten, het initiatief om Forum Hadriani en het verhaal van de Romeinen, weer zichtbaar te maken. Uit de planontwikkelingsfase moet duidelijk worden hoe de Romeinen in Leidschendam-Voorburg en Voorschoten aan een breed publiek kunnen worden gepresenteerd.

Ten behoeve van dit plan is door de directie een pitch gehouden voor de erfgoedtafel van de Limes, een van de erfgoedlijnen van de provincie Zuid-Holland. Dat heeft geresulteerd in een projectaanvraag bij de provincie. Die is gehonoreerd. Cofinanciering is afkomstig van de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Voorschoten, en van Museum Swaensteyn zelf. Dit deelproject zal worden gerealiseerd in 2016. Het onderdeel planontwikkeling zal uitmonden in een volgende aanvraag bij de Erfgoedlijn Limes, in te dienen in 2017.

Rondleidingen

In Swaensteyn werden in 2015 verschillende rondleidingen gegeven door vrijwilligers en door de directie. Ook zijn er vanuit het museum stadsrondleidingen verzorgd. Een zestal vrijwilligers nam in 2015 deel aan een korte cursus 'rondleiden'.

Museumweek

Het museum participeerde in de landelijke Museumweek.

Cultureel zomerfestival

Huygens' Hofwijck en Museum Swaensteyn presenteerden zich eind augustus samen tijdens het Cultureel Zomerfestival. De stand werd bemand door vrijwilligers van beide musea.

Open monumentendag

Swaensteyn zette tijdens Open Monumentendag haar deuren open voor bezoekers. Open Monumentendag trok bijna vijfhonderd bezoekers naar het museum. De op die dag geopende tentoonstelling over de meubels van Piet Klaarhamer was de grote publiekstrekker.

Cursussen kunstgeschiedenis

Saskia Gras en Lucy Hoving verzorgden in het museum verschillende cursussen kunstgeschiedenis voor een grote groep belangstellenden.

Verhuur

Het in 2014 in het museum geïntroduceerde cultureel ondernemerschap werd verder uitgebouwd. De inkomsten uit de zakelijke verhuur vormen een welkome aanvulling op de entreegelden en de gemeentelijke subsidie. De verhuur wordt vrijwel altijd gekoppeld aan een bezoek aan het museum of een rondleiding door het oude centrum van Voorburg. Zo levert het zakelijke bezoek extra museale bezoekers op.

Het Ondernemersfonds van het oude centrum van Voorburg is een van de vaste zakelijke huurders, evenals de gemeente. Het vernieuwde Swaensteyn is een uitstekende locatie voor dit soort bijeenkomsten. Een beamer en andere apparatuur is aanwezig.

De vrijwilligers van Swaensteyn spelen een belangrijke rol in de catering- en verhuuractiviteiten. Zij faciliteren de gebruikers.

Educatie

Cultuurmenu

In 2015 verzorgde het museum in het kader van het Cultuurmenu lessen voor basisschoolleerlingen uit groep 6 (Romeinenles) en groep 4 (Kunstles). De Kunstles wordt verzorgd door Museum Swaensteyn in samenwerking met de Kunstuitleen Voorburg. De Romeinenles wordt aangeboden door het museum. Vrijwel alle scholen uit de gemeente Leidschendam-Voorburg maken gebruik van het aanbod. Dat betekent dat honderden leerlingen jaarlijks het museum bezoeken.

De educatielessen voor basisscholen worden gegeven door educatievrijwilligers van het museum. Zij worden opgeleid en bijgestaan door de educatiemedewerker. Omdat er vacatures waren, is er actief gezocht naar nieuwe educatievrijwilligers.

In het verslagjaar is het educatiepakket door de educatiemedewerker aangepast. De les over de Romeinen in Voorburg is geheel vernieuwd. Er is tevens nieuw lesmateriaal aangeschaft. Museum Swaensteyn beschikt over Romeinse leskisten. Die worden regelmatig uitgeleend aan scholen of andere belangstellenden.

Gebouw

Na de grote verbouwing in 2013 en de kleinere aanpassingen in 2014 is er in het verslagjaar uitsluitend lopend onderhoud gepleegd door de groep technische vrijwilligers. In opdracht van de gemeente is zijn meerdere keren reparaties uitgevoerd om lekkages aan de ramen op de eerste verdieping en in de Tuinzaal te verhelpen.

De staat van het dak baart nog steeds zorgen. Bij hevige regenval lekt het op de zolder.

Toeristisch informatiepunt en winkel

Het in 2014 geopende toeristisch informatiepunt heeft haar activiteiten in 2015 gestaag uitgebreid. Overleg met de gemeente heeft er in het najaar van dit jaar toe geleid dat de verantwoordelijke wethouder zijn goedkeuring heeft gegeven aan de instelling van een officieel VVV informatiepunt in het museum. Naar verwachting zal dit in het voorjaar van 2016 worden gerealiseerd.

Het aanbod in de museumwinkel werd in het najaar uitgebreid. Een deel van de producten werd ingekocht in samenwerking met Huygens' Hofwijck, waar in november de nieuwe museumwinkel werd geopend.

Communicatie en pr

Het draagvlak voor het museum is het afgelopen jaar enorm gegroeid. De niet aflatende stroom aan positieve publiciteit voor het museum in de plaatselijke en regionale pers heeft daar zeker aan bijgedragen. Er verschenen tientallen artikelen in onder meer AD/Haagsche Courant, De Telegraaf, De Voorburgse Courant/De Leidschendammer, Het Krantje en andere kranten. Ook was er veel aandacht op radio en tv voor het museum. De nieuwe marketing en communicatiestrategie (overigens volledig gericht op free publicity) en de sterkere positionering van het museum hebben gewerkt. Er kwamen een nieuwe museumfolder, flyers, een tentoonstellingskrant en posters. Er werden filmpjes gemaakt in samenwerking met RTV Midvliet. Het museum heeft de band met het publiek en alle stakeholders geïntensiveerd en dat heeft resultaat opgeleverd. Door een actief communicatiebeleid, een persoonlijke aanpak en een breed netwerk binnen de journalistiek is het rendement heel hoog.

Website, Social Media en ICT

De website van Swaensteyn heeft verbetering. Ook is er een plan gemaakt om de ICT van het museum te moderniseren. Dat was hard nodig, want de computers waarop in het museumkantoor wordt gewerkt waren zwaar verouderd. In het najaar van 2015 is het museum overgegaan op een nieuw computersysteem, waarbij 'in the cloud' wordt gewerkt. Dit werkt niet alleen sneller dan het oude systeem, maar betekent ook dat gegevens nu veilig worden opgeslagen. Dit project werd uitgevoerd in samenwerking met Huygens'

Hofwijck, als onderdeel van het streven de kantoren van beide musea nauwer te laten samenwerken. De nieuwe website van het museum zal in het voorjaar van 2016 worden gerealiseerd.

Museum Swaensteyn zet actief facebook en twitter in om de doelgroep te bereiken en te laten participeren. Deze social media zijn in 2015 vaker en gericht ingezet.

Relatiemanagement en samenwerking

Museum Swaensteyn heeft de banden met verschillende (culturele) instellingen en organisaties aangehaald. Swaensteyn werkt samen met tal van culturele en niet-culturele organisaties, zoals de media, het bedrijfsleven, de fondsen, de gemeente en scholen. Het museum wil graag een verbindende rol spelen in kunst- en culturele leven in Leidschendam-Voorburg.

De directie van Museum Swaensteyn organiseert samen met andere cultuurpartners de cultuurborrel.

De directie van het museum participeert in meerdere stichtingen en overlegorganen. Janelle Moerman is lid van de sectie Historische Musea en heeft zitting in de klankbordgroep Museumkaart, beide van de Museumvereniging. Daarnaast is zij vice-voorzitter van de Stichting Christiaan Huygensprijs. Ook is zij bestuurslid van De Frans Mortelmans Stichting. Samen met Peter van der Ploeg neemt zij ook deel aan de erfgoedtafel Limes van de provincie Zuid-Holland.

Mensen en organisatie

Museum Swaensteyn telt eind 2014 ongeveer 150 donateurs.

In het verslagjaar werd de naam van de Stichting Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg gewijzigd in Stichting Museum Swaensteyn.

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Museum Swaensteyn bestaat eind 2015 uit:

Wang Choy voorzitter

Ir. Guido Bennebroek vice-voorzitter

Gilbert Croqué penningmeester (vanaf januari 2015)

Agnes Jelsma-De Boer secretaris

Rik van Koetsveld lid (vanaf maart 2015)

Het bestuur vergaderde in het verslagjaar zesmaal.

Governance Code Cultuur

Museum Swaensteyn hanteert de Governance Code Cultuur. De Governance Code Cultuur is een instrument voor goed bestuur en toezicht in de cultuursector.

Personeel

De staf bestaat eind 2015 uit:

drs. Janelle Moerman directeur (0,3 fte)

drs. Peter van der Ploeg directeur (0,3 fte)

Karliën Ritter Allround Office Manager (1 fte)

Tanja Pulles administratief medewerker (0,2 fte)

Pia Westgren educatief medewerker (0,15 fte)

De functie van Allround Office Manager wordt bezet sinds 15 juli. Vanaf 1 mei 2016 zal de medewerker deze werkzaamheden ook voor Huygens' Hofwijck verrichten.

Vrijwilligers

De 45 vrijwilligers van Museum Swaensteyn vormen een belangrijk deel van het kapitaal van het museum. Zij draaien kassadiensten, begeleiden ontvangsten, geven lessen aan leerlingen en klussen in het museum. Museum Swaensteyn beschikt over een vrijwilligersbeleid en een vrijwilligersstatuut. De vrijwilligers ontvangen geen betaling of onkostenvergoeding voor hun werk, wel kunnen zij deel nemen aan cursussen en zijn er informatieve bijeenkomsten die worden afgesloten met een drankje. Ook ontvingen de vrijwilligers dit jaar een kerstpakket en was er het jaarlijkse uitje. De directie bedankte daar de vrijwilligers voor hun enorme inzet, betrokkenheid en enthousiasme. Zonder de vrijwilligers is het niet mogelijk om Museum Swaensteyn te laten draaien.

Aan het eind van het verslagjaar maakten de volgende vrijwilligers deel uit van het team:

Henk Appeldooren
Rob Barnhoorn
Loes Beuk
Jan Bierhuis
Clara Brakel
Hans Brandhorst
Anja de Bruijn
Anne-Claire van der Burg
Ardi Dieleman
Robert Egeter van Kuijck
Yvonne Fricke-Assche
Liesbeth Hout- van der Neut
Fia Jungschläger
Helen Kokshoorn
Frank Koning
Els Kuiper
Hetty Matthiesen
Riet Meulenbroek
Gerard Meulenbroek
Jaap van Oostveen
Inge Ruiten
Marion Rusman
Ingrid Schaafsma
Lilian Schipper
Frans Schoevaars
Mieke Schuijt
Annika Secker
Marina Snijders- van Eijk
Henneke van der Spek

Hannie Straver-Allard
Auke Tuizenga
Rob van Veen
Martin Verschoor
Jan de Vries
René Weeda
Otto Werner
Iet Wijbenga Crane
Jolanda Zonderop
Thea van Zwieteren

Giften aan Museum Swaensteyn

Museum Swaensteyn en de Stichting Museum Swaensteyn zijn door de Belastingdienst aangemerkt als Culturele Algemeen Nut Beogende Instelling (Culturele ANBI). Giften, legaten of erfstellingen zijn voor Museum Swaensteyn vrij van schenk- en erfbelasting.

Sponsors en fondsen Museum Swaensteyn

Het museum ontving in 2015 subsidie van de gemeente Leidschendam-Voorburg. Deze subsidie vormt de basis voor de exploitatie van het museum.

Daarnaast ontvangt het museum inkomsten uit de donaties van de donateurs van het Museum. Wij zijn de donateurs zeer erkentelijk voor hun structurele en incidentele bijdragen.

Fonds 1818 heeft in 2015 voor het tweede jaar op rij een heel belangrijke financiële bijdrage geleverd aan de professionalisering en vernieuwing van Museum Swaensteyn. Het museum dankt Fonds 1818 voor de grote inzet en betrokkenheid.

Museum Swaensteyn

Adres
Herenstraat 101
2271 CC Voorburg
tel: 070 386 1673
info@swaensteyn.nl
www.swaensteyn.nl
Of volg ons via facebook en twitter

Donateurschap

Het donateurschap van Museum Swaensteyn bedraagt tenminste € 35,- per jaar.
Aanmelden als donateur kan via www.swaensteyn.nl

Openingstijden

Woensdag, donderdag, vrijdag, zaterdag en zondag van 13:00 uur tot 17:00 uur.
Alle feestdagen gesloten.

Toegangsprijzen

Volwassenen € 6,-

Kinderen van 6 t/m 18 jaar € 3,-

CJP € 3,-

Ooievaarspas € 3,-

Museumkaart gratis

Donateurs gratis

Bereikbaarheid

Museum Swaensteyn is uitstekend bereikbaar met de auto of met het openbaar vervoer.

Museum Swaensteyn ligt 300 meter van Station Voorburg. Parkeren kan onder het viaduct aan het Stationsplein.